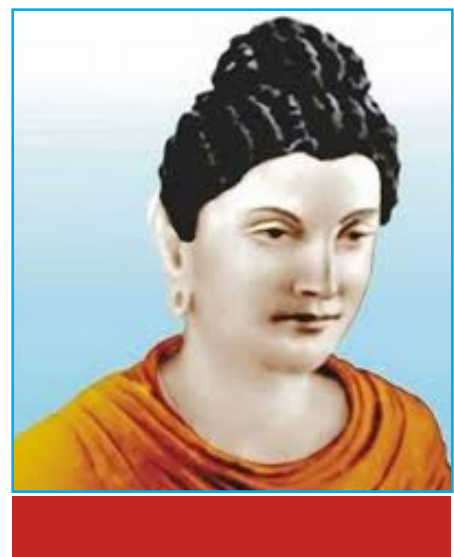

“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ”

<https://www.facebook.com/profile.php?id=161037521061610>

“Equality and Justice”

स्वतंत्रता, समानता, भाईचारा

PATIALA On line paper 25 ਜੁਲਾਈ 2025 ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ “ਰੋਜ਼ਾਨਾ” ਸਾਲ ਚੌਥਾ w.e.f. 15 August 2022 ਪਟਿਆਲਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ- ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ whatsapp. 91-94636-01616 email. hardipchumber57@gmail.com ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ- ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਬੇਡਕਰਵਾਦ ਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ

(Google pay 91-9463601616 HARDIP SINGH STATE BANK OF INDIA ACCT NO-10566643658 . IFSC- SBIN0050773

ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਧਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭ ਲਈ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ

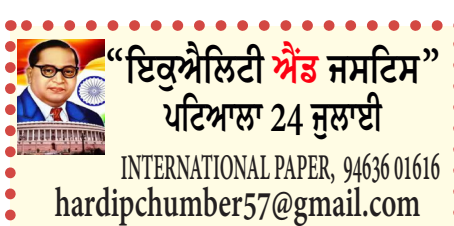
“ਇਕੁਐਲਿਟੀ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ” ਪਟਿਆਲਾ -ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਰਗ ਰਾਹ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਜ ‘ਪੰਚਸ਼ੀਲ’ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ‘ਮਨ ਦੀ ਸਮਾਧੀ’ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

1. **ਆਹਿੰਸਾ**- ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਹਰ ਇਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ
2. **ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ**- ਦੁਸਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ
3. **ਵਿਬਚਾਰ ਨਾਂ ਕਰਨਾ**- ਕੋਈ ਜਿਨਸੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਂ ਕਰਨਾ
4. **ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ**- ਆਪਣੇ ਆਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ, ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ
5. **ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ**- ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮਨ ਦਾ ਦਸ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ, ਮਨ ਸੁੱਧ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਸਾਫ ਮਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ

ਬਸਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਇਹ ਮਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਚੋਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ-ਕਰੀਮਪੁਰੀ

ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ,

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ, ਪਿੰਡ--ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਤਾ,

ਇਹ ਮਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ, ਪਿੰਡ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਛੇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤੀ ਖੁਰਾਲਗੜ੍ਹ

ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ‘ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ’ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ‘ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਭਾ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਅਸੀਂ

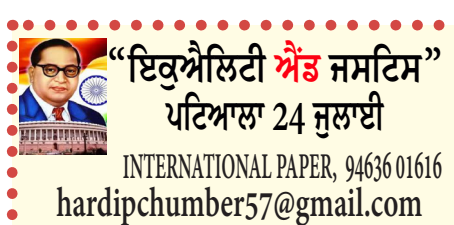
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ, ਪਿੰਡ, --ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਖੁਰਾਲਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਐਲਾਨਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਚਲਾਈ

ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ! ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਬੱਸ ‘ਤੇ ਕੀਤਾ ਹਮਲਾ

25 ਜੁਲਾਈ 2025: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦਸੂਹਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ

ਵਾਪਰੀ। ਇੱਥੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਬੱਸ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਫਿਰ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ

ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਦਸੂਹਾ-

ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਦਸੂਹਾ-ਹਾਜ਼ੀਪੁਰ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਬਦਲਾ ਮੋੜ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ

ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੱਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭੰਨਤੋੜ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਰਦੀ ਵੀ ਪਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

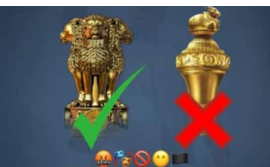
ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਥਾਨਕ

ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ

ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਬਰੀ

ਪਟਿਆਲਾ- ਸਦਰ ਸਮਾਣਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਫ.ਆਈ. ਆਰ ਨੰ. 127, ਮਿਤੀ 04.07.2023 ਨੂੰ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਲੇਟ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸਹਿਜਪੁਰ ਕਲਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਾਣਾ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ

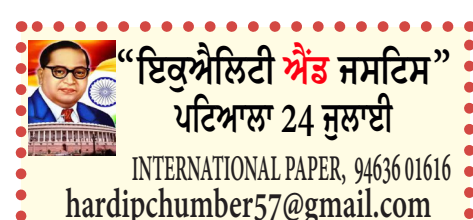
ਇਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਮਹਿਮਦਪੁਰ ਖੁਰਦ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਸਮਾਣਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਕੋਮਲ ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 15 ਸਾਲ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਆਂਢੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਈ ਤਾਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਟੀ ਕੋਮਲ ਨੂੰ ਘੜੀਸ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਉਪਰਾਂਤ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਸਮਾਣਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 376/ 506 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 (ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ) ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਨਵਦੀਪ

ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਮੰਨਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਇੰਜਤ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ 10 ਆਗਣਵਾੜੀ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, 6 ਸੁਪਰਡੈਂਟ (ਬਾਲ ਘਰ) ਅਤੇ 1 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ 97 ਆਗਣਵਾੜੀ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਵੰਡੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕੰਮਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ

ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਸਕੇ।

ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ

ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ।

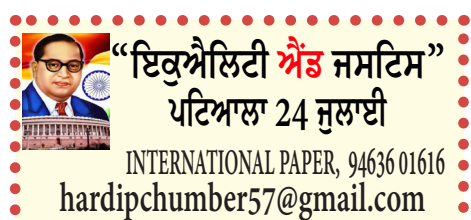
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕੇ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 54,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣੇਗਾ ਕਿ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇਗੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜੀ. ਪੀ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਸ਼ੇਨਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਵ ਹਿੰਗੋਨੀਆ, ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਾਗਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸਾਂਝੇ ਅਧਿਆਪਕ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਡੀ. ਐਸ. ਈ. (ਸੈ. ਸਿੱ.) ਨਾਲ ਹੋਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ / ਮੋਹਾਲੀ () ਸਾਂਝੇ ਅਧਿਆਪਕ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਪੁਆਰੀ, ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲੀ, ਲਫਮਣ ਸਿੰਘ ਨਬੀਪੁਰ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੱਟੋ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਹਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਬੋਡੇ, ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੇਰੀ, ਨਰਜਣਜੋਤ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦਪੁਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ (ਸੈ. ਸਿੱ.) ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਲਗਭੱਗ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਉੱਪਰ ਛੇਵੇਂ ਪੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਪੀ ਟੀ ਆਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਫਾਰਗ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਤਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪੈਟਰਨ ਵਾਂਗ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਪਰੰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਰਿਕਾਸਟ ਕੀਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, 29 ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ 1158 ਕਾਲਜ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਐੱਸ ਐੱਲ ਏ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਉੱਪਰ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਐੱਸ ਐੱਸ ਏ / ਰਮਸਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਠੇਕੇ ਤੇ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਗਿਣਦਿਆਂ ਸੀ ਐੱਸ ਆਰ ਦੇ ਰੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇਣ ਉੱਪਰ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਬੱਚਾ ਸੰਭਾਲ ਛੁੱਟੀ, ਵਿਦੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਯੂਨੀਅਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਡੀ ਡੀ ਓ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਬਦਲੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਐੱਸ ਐੱਸ ਏ/ ਰਮਸਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 8886 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਾਂਗ 01-04-2018 ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ।

ਰਮਸਾ ਅਧੀਨ ਭਰਤੀ ਲੈਬ ਅਟੈਂਡੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ 120 ਸਿੱਖਿਆ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਹਰੇਕ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇਣ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਸਹੀ ਕਰਨ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਵਜੀ / ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕੰਮ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਉਠਾਈ ਗਈ।

ਚੱਲਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਵਿੱਚ ਜਮਾਤਵਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਟੀਚਰ, ਅਪਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿ ਵਿਸ਼ਾਵਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸੈਂਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਰਦੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 4000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਮਿਡ ਡੇ ਮਿਲ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਅਡਵਾਂਸ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪੀ ਐਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਐਮੀਨੈਂਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮੂਹ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ

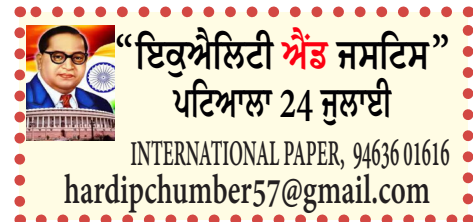
ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਪੋਰਟਲ ਉੱਪਰ ਅਪਲਾਈ ਕਰਵਾਉਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਪੀਰੀਅਡ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

4161 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤਨਖਾਹ ਜਲਦੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। 59 ਐਸ ਐਲ ਏ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਇਲ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ ਦੀ ਮੰਜੂਰੀ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਇੱਕੀ ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਰੋਨਾ ਸਮੇਂ ਕੱਟੀਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਆਰਨਟਾਈਨ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ, ਬੇਲੋੜੀ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਡਾਕ ਅਤੇ ਗੁਗਲ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਉੱਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ, 5178, 3704, 8886 ਆਦਿ ਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਵਿੱਤੀ ਮੰਗਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਡੀ ਏ, ਏ ਸੀ ਪੀ, ਕੱਟੇ ਭੱਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਿਆ ਪੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਸਕੌਰ, ਐਨ ਡੀ ਤਿਵਾੜੀ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਿੰਦਰ ਪਾਇਲਟ, ਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਨ ਕੁਮਾਰ ਜਲੰਧਰ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਨਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸੂਬੇ ਲਈ ਸ਼ਰਾਪ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ‘ਨਕਲੀ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ’ ਦਾ ਕਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ

ਇਹ ਦੁੱਧ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਬਾਹ:- ਐਡਵੋਕੇਟ ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

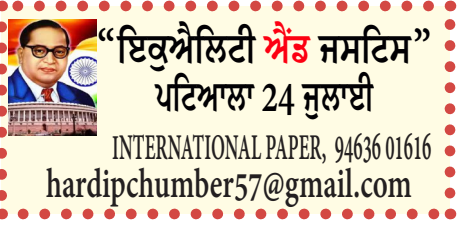
ਪਟਿਆਲਾ 24 ਜੁਲਾਈ 2025- ਦੁੱਧ ਘਿਓ ਮੱਖਣ ਮਲਾਈਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਿਓਰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਅਣਕਥਨੀ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕੇ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲੇ ਵੀ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਜਾਣਖੁੱਬ ਸੋਚ ਸਮਝ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਦੁੱਧ ਘੱਟ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀਆਂ ਦੇ

ਡਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦ ਨਾਲੇ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਆਖ਼ਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ? ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੋੜ ਤੇ ਪਿੰਡ, ਸਹਿਰ, ਕਸਬੇ, ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੇ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਡੇਅਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਤੇ ਤਿਆਰ ਵਸਤਾਂ ਘਿਓ, ਮੱਖਣ, ਪਨੀਰ, ਕਰੀਮ, ਖੋਆ, ਦਹੀਂ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਕਲੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਵਸਤਾਂ ਖੋਆ, ਪਨੀਰ ਟਰੱਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਜਾ ਸ਼ਾਮ ਦਵਾਈ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਲਓ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਦੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਲਈ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਓ, ਸਿਹਤ ਲਈ ਦੁੱਧ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦੇਵ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ

ਨਕਲੀ ਇਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਖਰੜ ਵਿਖੇ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਹਰ ਜ਼ਿਲੇ, ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਤਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਟਾਫ਼ ਵੀ। ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਪਸ਼ੂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰੇ, ਤੂੜੀ, ਫੀਡ, ਖੱਲ ਕਾਰਨ, ਸਹੀ ਕੀਮਤ, ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਹੀ ਕੋਈ ਪੋਲਿਸੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਸੌਖਾ ਲੋਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਪੋਲਿਸੀ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਅਦ 50-55 ਰੁਪਈਏ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਓਹਨਾ ਨੂੰ ਘਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡੇਅਰੀ ਵਪਾਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਧੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਮਾਫ਼ੀਆਂ ਚੰਦ ਮਿੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੈਮੀਕਲ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਦੁੱਧ ਜੇ 12-13 ਰੁਪਈਏ ਪਰ ਲਿਟਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ ਟੋਕ ਸ਼ਰੇਆਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧੌਡ ਬਿਨ੍ਹਾਂ

ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਦੇ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ਾਹੀ ਜਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿ ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥ ਸਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮਿਲਕ ਮਾਫ਼ੀਆ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੇ ਖਾਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਨੱਥ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਅਤੇ ਲਾਭਦੇਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਿਓਰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਜੀਵਨ ਜੀਣ।

ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ- ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ

ਇੰਜੀ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ
ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

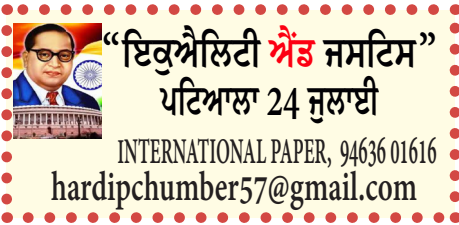
1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਹੁਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਉਹ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਝ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਚਤਰਵਰਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੇਖ, ‘ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ?’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਇਸ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ। ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮ ਆਨੰਦ

ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਾਂਗ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ। “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਜੋ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ, ਪਾਗਲ ਸਨ?” ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੂਰਖ ਹੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ

ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਲੇਖ, ‘ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ’ ਦਾ ਅਗਲਾ ਭਾਗ

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾਭਾਗ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਹੈ, ਜਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਛੇਕੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜੋ ਵੀ ਸਿਆਣਪ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੇਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਦੀਖਿਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਖਿਆ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਲਈ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ

ਚਾਹੀਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਰੀਅਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ‘ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ’ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾਣਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ ਅਤੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਰਮ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕੁਝ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿਉਂ ਬਣੇ? ਲੋਕ ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿਉਂ ਬਣੇ? ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਚਤੁਰਵਰਣ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਖੱਤਰੀਆਂ ਲਈ ਯੁੱਧ, ਵੈਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਨਿਹੱਥੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਸਮਝ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਗਾਵਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗੁਲਾਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਥੋਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬਗਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਵੱਸ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਕੋਈ

ਵੀ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ, ਗੁਲਾਮ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ-ਨਿਰਭਰ ਲੋਕ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਥਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੂਰਖ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਸਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਾਨਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਧਰਮ ਦਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਤਬਦੀਲੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਧਰਮ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਰੱਕੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਧਰਮ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

ਧਾਰਮਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ‘ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਾਰਜ’ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਧਾਰਮਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜੇ ਵੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇ, ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਧ-ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਨਫ਼ਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਵਿੱਚ ਮਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁੰਮਰਾਹਗੁੰਨ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਉਹ ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਛੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।” ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ

ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

ਲੇਖਲੜੀ ਦਾ ਭਾਗ ਨੰ -6

ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੋ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਵਿੱਤਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੁਆਰਥੀ ਹੈ।

ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਬਾਕੀ ਕਾਰਨ ਗਲਤ ਵਿਆਹ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਇੱਕੋ ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਬੇਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਉਹ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹੀ ਨਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਜਮਾਤੀ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ।

ਹੁਣ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਜਾਤ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾ ਹੈ? ਵੇਦ ਜਾਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਿਗਵੇਦ ਜਾਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ:

1. ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਰ, ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਰ ਹਨ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਢੱਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦਸ ਇੰਚ ਉੱਪਰ ਹੈ।
2. ਇਹ ਪੁਰਸ਼ ਖੁਦ ਹੀ ਸਮੁੱਚਾ (ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ) ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜੋ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰ ਹੈ।

, ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਇੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਉਹ ਉਸਦਾ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਅਮਰ ਅਸਮਾਨ ਹੈ।

4. ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਉੱਪਰ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਪੁਨਰ-ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ, ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਤੇ ਨਾ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ।

5. ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਰਾਟ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਵਿਰਾਟ ਤੋਂ ਪੁਰਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇਸਦੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

6. ਜਦੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇ ਕੇ ਯੱਗ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਬਸੰਤ ਘਿਓ ਸੀ, ਗਰਮੀਆਂ ਬਾਲਣ ਸਨ ਅਤੇ ਪਤਝੜ (ਇਸਦੇ ਨਾਲ) ਭੇਟ ਬਣ ਗਈ।

7. ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੋ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਵਤਿਆਂ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਯੱਗ ਕੀਤਾ।

8. ਉਸ ਵੱਡੇ ਯੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਦਹੀਂ ਅਤੇ ਘਿਓ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ, ਉੱਛਣ ਵਾਲੇ ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਜਾਨਵਰ ਬਣਾਏ ਗਏ।

9. ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਯੱਗ ਤੋਂ, ਰਿਚਸ, ਸਾਮ, ਚੰਦ ਅਤੇ ਯਜੁ ਪੈਦਾ ਹੋਏ।”

10. ਉਸ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਦੇਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਗਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭੇਡਾਂ

ਅਮਰੀਕੀ ਗੋਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਗਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਮਰੀਕੀ ਨੀਗਰੋਜ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਭਾਰਤੀ ਅਛੂਤਾਂ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਕਿ ਨੀਗਰੋਜ਼ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਗੁਲਾਮੀ ਧਰਮ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਨੀਗਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਗੋਰੇ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੀਗਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਗੋਰੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜੀ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੋਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਮਰੀਕੀ ਗੋਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੁਧਾਰਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਹਾਵਤ “ਕਹਾਂ ਰਾਜਾ ਕਹਾਂ ਪੋਤਰਾਜਾ” ਜਿਸਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ “ਕਹਾਂ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਕਹਾਂ ਗੰਗੂ ਤੇਲੀ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਛੂਤਾਂ ਦੇ ਦਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਯੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਗੋਰੇ ਨੀਗਰੋਜ਼ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੋਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ ਸਨ? ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਅਛੂਤਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਹਿੰਸਕ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਛੂਤਾਂ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਕਸੂਰ ਸਿਰਫ਼ ਅਛੂਤ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ...

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ

ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ।

11. ਜਦੋਂ (ਦੇਵਤਿਆਂ) ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ? ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ? ਉਸਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ? ਕਿਹੜੇ (ਦੇ) ਉਸ ਦੇ ਪੱਟ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਦੱਸੋ ਗਏ ਸਨ?

12. ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਸੀ; ਖੱਤਰੀ (ਰਾਜੇ) ਉਸਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਸਨ, ਵੈਸ਼ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਉਸਦੀਆਂ ਪੱਟਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ।

13 ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ (ਮਾਨਸ) ਤੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਤੋਂ ਸੂਰਜ, ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਇੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹ ਤੋਂ ਵਾਯੂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

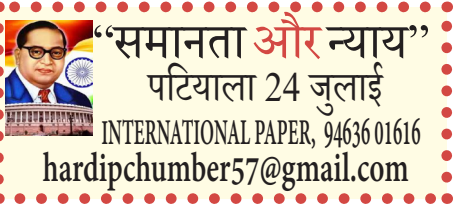
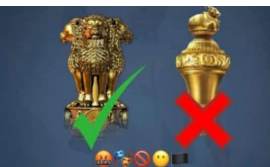
14. ਉਸਦੀ ਨਾਭੀ ਤੋਂ ਪੁਲਾੜ, ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ, ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਧਰਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਦੇਵਤਿਆਂ) ਨੇ ਸੰਸਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ।

15. ਜਦੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਯੱਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਲੀ ਵਜੋਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ (ਅੱਗ ਦੇ ਦੁਆਲੇ) ਸੱਤ ਅਗਨੀ-ਸਮਿਧਾਵਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਬਾਲਣ ਵਜੋਂ ਇੱਕੀ ਅਗਨੀ-ਸਮਿਧਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

16. ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਯੱਗ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਵਰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਧੀ, ਦੇਵਤੇ ਹਨ।

ਬਾਕੀ ਲੇਖ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ...

email - hardipchumber57@gmail.com

हमारी आजादी की लड़ाई बाकी है- बाबा साहब

बाबा साहेब कहते हैं

1935 के अधिनियमन लागू होने के बाद, भारतीय राष्ट्रीय कांग्रेस पार्टी ने 1937 में भारत के आधे राज्यों में सरकारें बनाईं और चतरवर्न के हिंदू लोगों ने 7 राज्यों के ब्राह्मण मुख्यमंत्री बनाए और मंत्री, विधायक और सांसद आदि भी बने। अब शासन, प्रशासन भारत चतरवर्न के लोगों के हाथों में था, फिर भी ये लोग खुद को अंग्रेजों का गुलाम मानते थे। 1947 में सत्ता परिवर्तन के बाद, अनुसूचित वर्ग के लोगों को लगभग वैसे ही समान अधिकार मिले जैसे कि ब्रिटिश शासन के दौरान चतरवर्न के हिंदुओं को थे। वर्तमान में अनुसूचित जाति के लोग मुख्यमंत्री, मंत्री, विधायक, सांसद बनते हैं, लेकिन वे अनुसूचित वर्ग के समाज के लोगों के समानता के अधिकारों को सुनिश्चित करवाने के लिए कुछ नहीं कर पा रहे।

कल के लेख, 'मुक्ती का मार्ग क्या है?' का का आगे का भाग विरोधियों की भूमिका

इस धर्म परिवर्तन आन्दोलन के शुरू होते ही बहुत से लोगों

ने बहुत आपत्तियां उठाई हैं। आओ हम इन आपत्तियों में सत्यता की जांच करें। कुछ हिन्दू धार्मिक होने का बहाना करते हुए आपको उपदेश देते हैं कि धर्म कोई आनन्द लेने की वस्तु नहीं है। धर्म को हम पोशाक की तरह प्रतिदिन नहीं बदल सकते। आप हिन्दू धर्म को त्यागकर किसी और धर्म के अनुयायी बनना चाहते हो तो क्या आप ने कभी विचार किया है कि आपके पूर्वज जो इस धर्म से इतने लम्बे काल से जुड़े रहे, क्या वे पागल थे?" अपने आप को बुद्धिमान कहलाने वालों ने यह प्रश्न उठाया हैं पर मुझे इस आपत्ति में कोई सार नहीं लगता। कोई मूर्ख ही यह तर्क दे सकता है कि वह अपने धर्म से केवल इसलिए चिपका रहा क्योंकि यह धर्म उसके

पूर्वजों का था। कोई भी बुद्धिमान व्यक्ति ऐसा तर्क नहीं दे सकता। वे जो यह कहते हैं कि पूर्वजों के धर्म का त्याग नहीं करना चाहिए, संभवतः उन्होंने कभी भी इतिहास का अध्ययन नहीं किया। चिरकाल में आर्यों का धर्म 'वैदिक धर्म' था जिसमें मुख्यतया तीन लक्षण विशेषकर गोमांस का भक्षण, मद्यपान तथा मौज उड़ाना उस समय के धर्म के अंग थे। हजारों की संख्या में भारत में इस धर्म के अनुयायी थे तथा आज भी कुछ ब्राह्मण उसमें वापस जाने के स्वप्न देखते हैं। अगर पुरातन धर्म से ही जुड़े रहना था तो भारत में लोग हिन्दू धर्म त्याग कर बौद्ध धर्म के अनुयायी क्यों बने ? वैदिक धर्म छोड़ जैन धर्म के अनुयायी क्यों बने ? इस बात को नकार नहीं सकते कि हमारे पूर्वज प्राचीन धर्म के अनुयायी थे, परन्तु यह ज्ञात नहीं कि उस धर्म से क्या वे स्वयं इच्छा से जुड़े थे। इस देश में चतुर्वर्ण प्रणाली काफी लम्बी अवधि के लिए चली। इस प्रणाली में ब्राह्मण को शिक्षा का अधिकार, क्षत्रिय को युद्ध, वैश्य को व्यापार व संपदा तथा शूद्र को सेवा करने का के अधिकार उस काल के नियम थे। इस प्रथा के अन्तर्गत शूद्र को शिक्षा, अस्त्र तथा सम्पत्ति अधिकार नहीं थे। आपके वे पूर्वज जिन्हें इस धर्म में निर्धन व निहत्थे बनाकर इस दशा में रहने को विवश किया गया, कोई भी सामान्य ज्ञान वाला व्यक्ति यह मानने को तैयार न होगा कि उन्होंने अपनी इच्छा से यह धर्म स्वीकार किया होगा। यहां यह समझना भी आवश्यक है कि क्या तुम्हारे पूर्वजों द्वारा इस धर्म व्यवस्था का विरोध करना सम्भव था। अगर उनके लिए विद्रोह करना सम्भव था और तब भी उन्होंने विद्रोह नहीं किया तभी हम यह कह सकते हैं कि यह धर्म उन्होंने स्वेच्छा से स्वीकार किया था। परन्तु यदि हम वास्तविक परिस्थितियों पर नजर डालें तो स्पष्ट तौर पर पायेंगे कि हमारे पूर्वजों को उस धर्म के बीच रहने को विवश किया गया था। अतः यह हिन्दू धर्म हमारे पूर्वजों का धर्म नहीं है, परन्तु यह दासता तो उन पर लादी गई थी। हमारे पूर्वजों के पास इस दासता के विरुद्ध लड़ाई लड़ने के साधन उपलब्ध न होने के कारण वे विद्रोह नहीं कर पाए। वे दबाव में इस धर्म में रखे गये। उनकी असहाय वाली स्थिति के प्रकाश में उनको दोषी नहीं ठहराया जा सकता । यथार्थः कोई भी उन पर दया करेगा। परन्तु अब आज के युग की पौध को कोई भी किसी भी प्रकार

की दासता में जबरन विवश कर नहीं रख सकता। उनको हर प्रकार की स्वतंत्रता प्राप्त है। इस स्वतंत्रता का लाभ उठाते हुए भी अगर ये स्वयं को मुक्त नहीं करते तो बड़े खेद से उनको इस धरती पर रहने वाला अति नीच, दासत्व प्रिय और परम्पराओं पर आश्रित कहा जाएगा।

मनुष्य और पशु में अन्तर

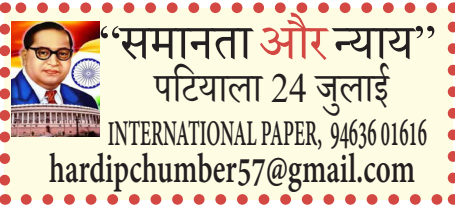
हमें अपने धर्म से बांधा रहना चाहिए क्योंकि हमें यह हमारे पूर्वजों से मिला है, यह कथन किसी मूर्ख की ही वाणी हो सकती है। कोई समझदार व्यक्ति यह तर्क नहीं दे सकता। यह पशुओं के लिए एक उपयुक्त उपदेश है और किसी मनुष्य के लिए यह बात कि उन्हीं परिस्थितियों में रहता रहे जिनमें वह रहता रहा है कभी भी उपयुक्त नहीं। मनुष्य और पशु में यह अंतर है कि मनुष्य तो उन्नति कर सकता है परन्तु पशु नहीं कर सकता। धर्म परिवर्तन बदलाव का ही एक रूप है। परिवर्तन ही प्रगति का दूसरा नाम है। और यदि प्रगति धर्म परिवर्तन के बिना संभव नहीं है तो धर्म परिवर्तन आवश्यक है। एक प्रगतिशील मानव के मार्ग में पूर्वजों की देन धर्म कभी भी अड़चन पैदा नहीं कर सकता ।

धर्म परिवर्तन के विरोध में एक और तर्क दिया जा सकता है कि धर्म परिवर्तन को पलायनवाद की मनोवृत्ति कह सकते हैं। आज अनेक हिन्दू, 'हिन्दू धर्म सुधार कार्य, करने पर तुले हैं। वे दावा करते है कि उनके प्रयास से अस्पृश्यता तथा जातिवाद का पूर्ण उन्मूलन हो जाएगा। इसलिए, इस मोड़ पर धर्म परिवर्तन उपयुक्त नहीं है। कोई इन हिन्दू समाज सुधारकों के बारे में कोई मत व्यक्त करे, निजी तौर पर उन से मेरी घृणा है। मुझे उनके बारे में बहुत अनुभव है और उन अर्ध-बुद्धिजीवियों से मुझे प्रबल अनिच्छा अनुभव होती है। यह बड़े आश्चर्य की बात है कि वे जो अपनी ही जाति में रहना चाहते हैं, अपनी ही जाति में ब्याह रचाना चाहते हैं और अपनी ही जाति में मरना चाहते हैं, अपने भ्रामक नारों, जैसे कि वे जाति प्रथा को तोड़ने का विश्वास दिलाते हैं और किसी अछूत के विश्वास न करने पर वे नाराजगी जाहिर करते हैं,") के बल पर लोगों को बेवकूफ बनाते हैं। जब मैं हिन्दू समाज सुधारकों के नारे सुनता हूं तो मुझे बरबस अमेरिकी नीग्रो (हब्शी) के बंधन मुक्ति के लिए

अमेरिकी गोरों के प्रयासों का स्मरण हो जाता है। वर्षों पहले अमेरिकी नीग्रो की हालत भारत अछूतों के जैसी ही थी। दोनों में अन्तर केवल इतना है कि हब्शियों की दासता को कानून की स्वीकृति थी जबकि आपकी दासता धर्म की एक उत्पत्ति है। कुछ अमेरिकी सुधारकों ने नीग्रो दास मुक्ति का बीड़ा उठाया हुआ था। लेकिन क्या हिन्दू समाज सुधारकों की तुलना अमेरिकी गोरों सुधारकों से की जा सकती है जिन्होंने नीग्रो को मुक्ति दिलाई? उन अमेरिकी गोरों समाज सुधारकों ने अपने निजी संबंधियों के विरुद्ध सशस्त्र सैन्य लड़ाईयां लड़ीं। उन्होंने हजारों गोरों अमेरिकियों को जान से मार दिया। क्योंकि वे दास प्रथा जारी रखने के समर्थक थे और ऐसा करते हुए अमेरिकी गोरों सैनिकों ने भी अपने खून का बलिदान दिया। जब हम इन घटनाओं का वर्णन इतिहास के पृष्ठों में पढ़ते हैं, तो हम यह कहने को विवश हो जाते हैं कि अमेरिकी समाज सुधारकों की तुलना में भारतीय सुधारक तो किसी गिनती में नहीं आते। "कहाँ राजा कहाँ पोतराजा" जिसको उत्तर भारत में "कहां राजा भोज कहां गंगू तेली" कहते हैं वाली लोकोक्ति लागू होती है। अपने आपको भारत के अछूतों के उपकारी कहने वाले सुधारकों से कोई पूछे कि क्या आप अपने ही हिन्दुओं भाईयों के विरुद्ध गृह युद्ध लड़ने को तैयार हो जैसा अमेरिकी गोरों ने अपने ही गोरों भाईयों के विरुद्ध हब्शियों के निमित्त लड़ा था? अगर नहीं तो यह लम्बी चौड़ी सुधारों वाली बातों का क्या सार? अछूतों के निमित्त लड़ाई का दावा करने वाले हिन्दुओं में सबसे महान हिन्दू, महात्मा गांधी हैं। वे किस सीमा तक साथ दे सकते हैं। महात्मा गांधी जो ब्रिटिश सरकार के विरुद्ध अहिंसात्मक आन्दोलन का नेतृत्व कर रहे हैं, अछूतों के अत्याचारी हिन्दुओं के विरुद्ध बोलकर हिन्दुओं की भावनाओं को आहत करने को भी तैयार नहीं है। वह उनके विरुद्ध सत्याग्रह आरम्भ करना नहीं चाहते । वे हिन्दुओं के विरुद्ध कानूनी लड़ाई भी लड़ना नहीं चाहते। ऐसे सुधारकों से मुझे कुछ भला होते नहीं दिखता। दोष केवल छूत हिन्दुओं का ही है

लेख का शेष भाग कल....

हिंदू समाज की आधार - शिला

श्रृंखलावार भाग नंबर 06

बाबा साहेब कहते हैं

अतः ऐसा लगता है कि जाति से बहिष्कृत व्यक्ति के मामले को छोड़कर दायभाग की अयोग्यता केवल वैयक्तिक है। कहा जा सकता है कि हर बहिष्कृत व्यक्ति को अधिकार है कि उसका पालन-पोषण किया जाए और वह कभी भी अपने पहले के अधिकारी को फिर से प्राप्त कर सकता है। इन प्रावधानों के पीछे जो भी सूझबूझ हो, यह नहीं कहा जा सकता कि ये सर्वत्र न्याय-रहित हैं या पूर्णतः मानवीयता - रहित हैं। हमें इस देश के कानून की तुलना अपने देश के कानून से करते समय यह नहीं भूलना चाहिए कि हमने ऐसा कोई कानून नहीं बनाया है कि वसीयत के द्वारा बच्चों को दायभाग से पूर्णतः वंचित न किया जा सके।

अगले अध्याय में यह बताया गया है कि इन दोनों धर्मों में किसी में भी दीक्षा प्राप्त व्यक्ति (जैसे हमारे यहां प्रत्येक धार्मिक क्रांति से पूर्व दीक्षा प्राप्त व्यक्ति) सामाजिक दृष्टि से मृत समझ लिया जाता है और उसकी संतान उसके जीवन-काल में ही उत्तराधिकार ग्रहण कर लेती है, मानो उसकी स्वाभाविक मृत्यु हो गई हो, और जिस प्रकार वह व्यक्ति स्वयं सांसारिक कार्यों से अपने को मुक्त कर लेता है, वह दायभाग के अयोग्य घोषित कर दिया जाता है, वैसे ही वह व्यक्ति भी जो शुरू में भक्त होने

का दंभ भरता है और बाद में भक्त बन भी जाता है। पहली श्रेणी में वे व्यक्ति भी शामिल हैं जो दिखावा करते हैं, बहुरूपिए होते हैं और जो पवित्र चिह्नों व प्रतीकों को धारण करते हैं, कृष्ण साधना करते हैं, लेकिन उनकी दृष्टि स्वार्थपूर्ण होती है।

बहिष्कार का शेष कारण है अनुचित विवाह, अर्थात् वह विवाह, जिसमें पति और पत्नी एक ही वंश के हों। ऐसा विवाह बेमेल होता है। अतः उसके फलस्वरूप जो संतान होगी, वह दायभाग प्राप्त नहीं कर सकती, जो शूद्रों में होता है। और वही परिणाम उस विवाह का होता है, जहां विवाह वर्ग क्रम के अनुसार नहीं हुआ हो ।

अब देखना यह है कि ऐसी स्थिति में क्या उसका उत्तराधिकारी यदि उस पर कोई रोक न हो, दायभाग प्राप्त कर सकता है? क्या जाति को धर्म की धार्मिक मान्यता प्राप्त है ? वेद जाति को मान्यता देते हैं।

‘ऋग्वेद’ जाति को मान्यता देता है और निम्नलिखित छंदों में उसकी व्याख्या मिलती है :

1. इस पुरुष को एक सहस्र शीर्ष हैं, एक सहस्र नेत्र हैं, एक सहस्र चरण हैं। यह पृथ्वी को चारों ओर से आवृत्त किए हुए हैं, यह पृथ्वी से दस अंगुल ऊपर है।

2. यह पुरुष स्वयं समस्त (ब्राह्मंड) है, जो वर्तमान में तथ्य जो भी भविष्य में होगा। यह पुरुष अमरत्व का स्वामी है, जो अन्न से समृद्ध होता है।

. ऐसी उसकी विराटता है, पुरुष इससे श्रेष्ठ जो कुछ अस्तित्व में है वह इसका चतुर्थांश है, उसका तीन चौथाई यह अमर्त्य आकाश है।

4. पुरुष का तीन-चौथाई भाग ऊपर स्थित है। इसका चौथाई भाग इस पुरुष से पुनः उत्पन्न हुआ। उसके बाद यह सभी में विकीर्ण हो गया, उनमें जो भोजन करते हैं और उनमें जो भी भोजन नहीं करते।

5. उससे विराट और विराट से पुरुष पैदा हुआ। जब वह उत्पन्न हो गया तब पृथ्वी से परे, उसके आगे और उसके पीछे विस्तृत हो गया ।

6. जब देवताओं ने नव पुरुष की बलि देकर यज्ञ किया तब वसंत घृत था, ग्रीष्म समिधा थी और शरद (उसके साथ) नैवेध बनी।

7. उन्होंने इस बलि, अर्थात् पुरुष को जो आरंभ में जन्मा था, यज्ञ की समिधा में भस्म कर दिया। देवताओं, साध्यों और ऋषियों ने उससे यज्ञ किया।

8. उस विराट यज्ञ के साथ दही और घृत प्राप्त हुआ। उससे वायु में उड़ने वाले पक्षी तथा जंगली एवं पालतू पशु बने ।

9. उस विराट यज्ञ से ऋचाएं, साम, छंद और यजुः उत्पन्न हुए ।”

10. उससे घोड़े और दोनों ओर दांत वाले सभी सभी पशु पैदा हुए। उसी से गाएं उत्पन्न हुई और उसी से बकरियां तथा भेड़ें पैदा हुई ।

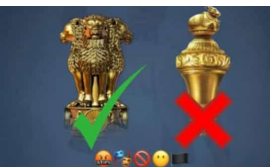
11. जब (देवों ने) पुरुष को विभक्त किया तो उन्होंने उसे कितने भागों में बांटा ? उसका मुख क्या था? उसकी भुजाएं क्या थीं? किन (दो) को उसकी जंघाएं और पैर कहा गया?

12. ब्राह्मण उसका मुख था; राजन्य (क्षत्रिय) उसकी भुजाएं थीं, जिन प्राणियों को वैश्य कहा जाता है, वे उसकी जंघाएं थीं और उसके चरण से शूद्र उत्पन्न हुए।

13 उसकी आत्मा (मानस) से चंद्रमा, उसकी आंख से सूर्य, उसके मुख से इंद्र और अग्नि उसके श्वास से वायु पैदा हुए।

14. उसकी नाभि से अंतरिक्ष, उसके सिर से लोक पैरों से भूमि, उसके कानों से चारों दिशाएं पैदा हुईं ; इस तरह (देवों ने) लोकों की रचना की ।

15. जब देवताओं ने यज्ञ करते हुए पुरुष को बलि के रूप में

बसपा सुप्रीमो आदरणीय बहन मायावती जी ने बाल वैज्ञानिक पूजा पाल से फोन पर बात की और जब घर की आर्थिक स्थिति नाजुक पाई, तो तत्काल बसपा परिवार की ओर से आर्थिक सहायता भेजी।

“समानता और न्याय”
पटियाला 24 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

मिर्जापुर की 12 दलित बेटियों ने बिना किसी कोचिंग के NEET-UG क्लियर कर दिखाया, और मीडिया ने उन्हें “आदिवासी लड़कियां” घोषित कर दिया — जबकि उत्तर प्रदेश में आदिवासी जाति होती ही नहीं!

वहीं दूसरी ओर, पूजा पाल सिंह — एक पिछड़े वर्ग की बेटी — ने यंग साइंटिस्ट अवॉर्ड जीता, जापान से स्कॉलरशिप हासिल की, लेकिन मीडिया ने उसकी खबर ही गायब कर दी।

मुद्दा ये नहीं कि मीडिया ने

क्या छुपाया, असली सवाल ये है —क्या आपने इन बेटियों की सफलता को सेलिब्रेट किया?क्या आपने महसूस किया कि समाज की ये बेटियां कितना बड़ा परिवर्तन ला रही हैं? आज दलित बेटियां बिना किसी

संसाधन के, कम उम्र में वो कर दिखा रही हैं जो अब तक सिर्फ संपन्न जातियों की बेटियों तक सीमित माना जाता था।

दलित समाज की महिला प्रोफेसरों और शिक्षिकाओं को भी उनकी उपलब्धियों

पर चुप ही देखा — ना सराहना, ना प्रेरणा, ना सार्वजनिक समर्थन। प्रोफेसर प्रिय निमेष का भाषण तो खूब वायरल हुआ, लेकिन एक भी दलित महिला को उसे प्रचारित करते नहीं देखा।क्या बेटियां सिर्फ घर तक सीमित रहेंगी? अखिलेश यादव और डिंपल यादव स्पेस से लौटे शुक्ला जी के परिवार से मिलने तो गए — लेकिन पूजा पाल से मिलने की फुर्सत उन्हें नहीं मिली। खैर, परंपरा तो यही है — जहां बहन जी जाती हैं, वहां बाकी पार्टियां लाइन में लग जाती हैं।लेकिन बहन जी वहां नहीं जातीं, जहां उन्हें “मिलने भर” से कोई सार्थकता नहीं दिखती।

विवादों में घिरी यूट्यूबर अरमान मलिक की पत्नी पायल मलिक ने शिव सागर महाकाली मंदिर में माफ़ी मांगी : निशांत शर्मा सनातन धर्म का अपमान कर हिंदुओं की धार्मिक भावनाएं आहत करने वाले हिंदुविरोधियों के खिलाफ करते रहेंगे आवाज बुलंद: खुशप्रीत लाडी

“समानता और न्याय”
पटियाला 24 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

हुशियारपुर (तरसेम दीवाना) विवादों में घिरी यूट्यूबर अरमान मलिक की पत्नी पायल मलिक ने आज अपने परिवार सहित खरड़ स्थित शिव सागर महाकाली मंदिर में माथा टेका और मां काली से एवं शिव सागर महाकाली मंदिर के मुक्त सेवादार एवं हिंदुत्ववादी नेता निशांत शर्मा से हाथ जोड़कर माफ़ी मांगी। इस मौके शिव सेना हिन्द के धर्म गुरु रजन शास्त्री,शिव जोशी,पंजाब चैयरमैन राजिंदर धारीवाल,खुसप्रीत लड़ी,दीपशु सूद,अनुज गुप्ता,राहुल मनचंदा,प्रिस वर्मा,मनोज शर्मा आदि शिव सेना हिन्द के कार्यकारता मौजूद थे। इस दौरान पायल मलिक ने कहा कि वह सात दिन रोज मंदिर आकर झाड़ू मारेगी और सातवें दिन कंजक पूजन करेगी।उन्होंने कहा कि दोबारा इस तरह की कोई भी वीडियो नहीं बनाएंगी जिससे हिंदुओं की धार्मिक भावनाओं को ठेस कोई पहुंचे।

इस मौक निशांत शर्मा ने कहा कि हिंदू धर्म का अपमान हिंदू समाज कभी भी बर्दाश्त नहीं करेगा। उन्होंने कहा कि अपने निजी फायदे या सनातन धर्म को नीचा दिखाने के लिए कुछ हिंदू विरोधी लोग नीच हरकते करते हैं और बाद में जब हिंदू संगठन उन्हें जेल की सलाखों के पीछे डालने के लिए आवाज उठाते हैं तो फिर माफ़ी मांग कर अपनी जान छुड़ाते हैं उन्होंने कहा कि दया एवं करुणा से भरे हुए हिंदू माफ़ी मांगने वाले को माफ कर देते लेकिन हिंदू विरोधी लोग हमारी सहिष्णुता हमारे शांत स्वभाव दया एवं करुणा भरे स्वभाव का बार बार फायदा उठाते हैं।

शर्मा ने कहा कि पायल मलिक द्वारा सोशल मीडिया पर वीडियो डाली गई थी जिस में वो हाथ में त्रिशूल, सिर पर मुकुट पहनकर खुद को मां

काली का स्वरूप दिखाने की कोशिश की गई इस वीडियो से करोड़ों करोड़ों मां काली के भक्तों की धार्मिक भावनाएं को ठेस पहुंची हैं। उन्होंने कहा कि पायल मलिक एक स्त्री हैं हम माताओं बहनों बेटियों का सम्मान करते हैं अपनी गलती की मांगी मांगने पर हम पायल मलिक को चेतावनी देकर माफ कर रहे हैं कि आगे भविष्य में अगर हिंदू विरोधी कोई भी कार्य किया तो किसी भी कीमत पर बख्शा नहीं जाएगा। उन्होंने कहा कि सरकार हम मांग करते हैं कि जो भी वीडियो या फोटो हिंदू धर्म के खिलाफ सोशल मीडिया पर डाले जा रहे हैं उन्हें तुरंत हटाया जाए एवं ऐसी वीडियो जिस जिस पेज पर डाली जा रही हैं उन पेज एवं चैनल्स को ब्लॉक किया जाए। ताकि कोई भी भविष्य में धर्म विरोधी कोई भी दुष्कृत्य न कर सकें। निशांत

शर्मा ने कहा कि जिस तरह से हिन्दू धर्म के खिलाफ आए दिन कोई भी कुछ भी अपमानजनक कॉन्टेंट डाल देता हैं वह बहुत ही निंदनीय है। कोई हिंदू साधु संतो कोई देवी देवताओं कोई मंदिरों आश्रमों के खिलाफ निंदनीय टिप्पणियां कर देता है। कभी हमारी गाय मां की हत्याएं कर दी जाती हैं। उन्होंने कहा कि ऐसी घटनाओं से हमारे अंदर क्रोध की अग्नि इस तरह से जल रही है कि हिन्दू विरोधियों पर हम ज्वालामुखी बन कर फूटने के लिए तैयार बैठे हैं। उन्होंने कहा कि इस के लिए अब हम मिलकर बड़े स्तर पर एक बैठक आयोजित करेंगे ताकि आवाज बुलंद करने के लिए नई रणनीति तैयार की जा सके। उन्होंने कहा कि हिन्दुओं के खिलाफ साजिश करने वालों को हम हरगिज बर्दाश्त नहीं करेंगे।

उन्होंने कहा कि पंजाब में हिन्दू देवी देवताओं, साधु संतों महंतों और हिंदुओं के धार्मिक गन्थों व गाय माता का अपमान करने वाले असमाजिक तत्वों को किसी कीमत पर नहीं बख्शा जाएगा।

बिसत दोआब नहर पर बार बार हो रहीं दुर्घटना को रोकने के लिए नहर के किनारों पर तुरंत लगनी चाहिए रेलिंग : सोहन सिंह ठंडल

बारिश और आंधी के कारण सड़क पर लगे पेड़ों के झुकने से हो रही दुर्घटनाओं को रोकने के लिए जंगलत विभाग समाधान करे

“समानता और न्याय”
पटियाला 24 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

* होशियारपुर (तरसेम दीवाना)

*बिसत दोआब नहर पर आए दिन कोई कोई न दुर्घटना होती रहती है जिस दौरान नहर के बीच कभी बड़े वाहन गिर जाते है कभी छोटे वाहन चालक सहित गिर जाते है कई लोगों की मृत्यु हो जाती है और कई लोगों को प्रत्यक्षदर्शियों द्वारा समय पर निकाल लिया जाता है इस तरह अक्सर हर दूसरे तीसरे दिन कोई न कोई घटना होती रहती है और कई बार क्षेत्रीय लोगों द्वारा प्रशासन और सियासी प्रतिनिधियों से मांग भी की

गई के विस्त दोआब नहर के किनारों पर रेलिंग लगाई जाए ता कि इस तरह की घटनाएं न घट सके पूर्व कैबिनेट मंत्री सोहन सिंह ठंडल ने कहा के उनके कैबिनेट मंत्री के कार्यकाल दौरान काफी सुधार हुआ था और अभी जैसे जैसे नहर के साथ लगती सड़क ऊंची बनती गई नहर की पटरी नीचे होती रही अभी हालात यह है के सड़क काफी ऊंची हो गई है और नहर की पटरी नीचे होने से यहां से गुजरने वाले छोटे बड़े वाहन कई बार क्रॉसिंग के समय नहर में गिर जाते है और जानी माली नुकसान हो जाता है इस तरह की घटनाओं से क्षेत्रीय लोगों को बचाने हेतु

नहर की रेलिंग लगाने और सड़क की घने पेड़ों जो बारिश और आंधी के समय झूल कर सड़क पर आ जाते है उनसे बचा के लिए प्रशाशन और विभाग को भी कहा है उन्होंने आगे बताया के कई बार टिप्पर जो महिलपुर से कोट फ़तूही और मेहटीआना से होते हुए फुगलाना सड़क बनाने का सामना रेत बजरी आदि लेकर जाते है जिनका कुल सफर 33 किलोमीटर बनता है वह भी कई बार हादसे का कारण बनते है अगर उनका रूट वाया होशियारपुर कर दिया जाए तो उनका सफर 35 किलोमीटर बनता है 2 किलोमीटर सफर बढ़ने से एक तो उन्हें रोड बढ़िया

मिलती है दूसरे विस्त दोआब नहर के रोड पर हादसे होने से बचा हो सकता है उन्होंने बताया इन सभी मुश्किलों को लेकर बह डिप्टी कमिश्नर होशियारपुर आशिका जैन से भी मिले है और उन्होंने डिप्टी स्पीकर जय कृष्ण सिंह रौड़ी से भी बात की है और बह इस मामले को लेकर श्रेत्र के सांसद और विधायक से बात करेंगे

जांगलीआना में नशे के खिलाफ हुंकार: आंसुओं की जगह अब उम्मीदों की चमक

डॉ. राज और डॉ. ईशांक बोले- यह अभियान नहीं, इंकलाब है

“समानता और न्याय”
पटियाला 24 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

होशियारपुर, 23 जुलाई (तरसेम दीवाना)

गांव जांगलीआना में नशे के खिलाफ एक नया इतिहास रचा गया, जहां लोकसभा सांसद डॉ. राजकुमार चब्बेवाल ने जनजागरण की अलख जगाई। विशाल जनसभा में ग्रामीणों, युवाओं, महिलाओं और बुजुर्गों ने भारी समर्थन जताया और संकल्प लिया कि वे अपने गांव को नशा मुक्त बनाएं।

सांसद डॉ. राजकुमार ने सभा को संबोधित करते हुए कहा कि

नशा हमारे गांवों की हंसी छीन रहा है, घरों की रौनक को खत्म कर रहा है। अब चुप रहने का समय नहीं, अब लड़ने का समय है। आंखों में आंसू नहीं, उम्मीदों की चमक चाहिए। उन्होंने भरोसा दिलाया कि नशे के दलदल से बाहर आने वाले युवाओं को सरकार हरसंभव सहायता, पुनर्वास और सम्मान

देगी। उन्होंने बताया कि क्षेत्र में विशेष नशा मुक्ति अभियान शुरू किया गया है, जिसमें स्कूल, पंचायत, सामाजिक संगठन और प्रशासन मिलकर काम करेंगे।

इस मौके पर विधायक डॉ. ईशांक ने भी संदेश दिया कि हर युवा अगर ठान ले कि वह नशा नहीं करेगा, तो कोई ताकत

उसे रोक नहीं सकती। नशा हमारी जड़ों पर हमला है, और हम इसे जड़ से खत्म करेंगे। ‘नशा मुक्त पंजाब ’ अब एक आंदोलन है, यह अभियान नहीं, इंकलाब है। सभा के अंत में ग्रामीणों ने नशा विरोधी शपथ ली। इस अवसर पर सरपंच मंजीत कौर,सुखविंदर कौर,पंच सत्य देवी,पंच लांभड़ राम पंच बलविंदर कौर,पंच जीवन कुमारी,महिंदर पाल राम लुभाया,सतविंदर सिंह सरपंच, उंटवाल ,जसविंदर सिंह सरपंच, ठक्करवाल, नरिंदर ,बलजीत कोट,मोहिंदर सिंह ,हैप्पी इत्यादि उपस्थित थे

पाकिस्तान में शेर और बाघ पालने का क्रेज़, ताक़त और रुतबा दिखाने के लिए बढ़ रहा है ये चलन

“समानता और न्याय”
पटियाला 24 जुलाई
INTERNATIONAL PAPER, 94636 01616
hardipchumber57@gmail.com

पाकिस्तान के सबसे बड़े शहरों में से एक लाहौर के बाहरी इलाके में बने एक फ़ार्म हाउस के आस पास किसी अजीब बात की

गवाही वहां की गंध देती है. अंदर जाते ही वजह साफ़ हो जाती है. यह 26 शेरों, बाघों और उनके बच्चों का बसेरा है और इसके मालिक हैं फ़र्र्याज़. फ़र्र्याज़ बताते हैं कि बारिश की वजह से ज़मीन

कीचड़ में बदल गई है. लेकिन वे कहते हैं, “जानवर यहां खुश हैं. जब वे हमें देखते हैं, तो पास आते हैं खाना खाते हैं. वे आक्रामक नहीं हैं.” लेकिन जैसे ही उन्होंने ये बयान किया, सींखचों के अंदर

बैद एक शर दहाड़ पड़ा. इस पर फ़र्र्याज़ कहते हैं, “ये थोड़ा आक्रामक है, उसकी फ़ितरत ही ऐसी है.”